(2 pav.); atidengti ne senesni kaip XIX a. mūrų fragmentai; XIX a. datuojamas akmenų grindinys.

Perkasos 3 didžiojoje dalyje nebuvo jokių archeologiškai vertingų radinių, konstrukcijų ar sluoksnių ir tik viename gale tyrinėtas XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis su būdinga to meto žiesta keramika; aptiktas akmenų grindinys, kuris yra perkasoje 2 aptiktojo tęsinys ir datuojamas XIX a.

Perkasoje 4 archeologiškai vertingų sluoksnių ar konstrukcijų nerasta, tačiau tyrimų metu sunaikinto kultūrinio sluoksnio lęšiuose aptikta pavienių archeologinių radinių. Zigmanto Vazos 1623 m. (?) šilingas (3 pav.) leidžia teigti čia buvus XVII–XVIII a. kultūrinį sluoksnį, kuris buvo sunaikintas vėlesnių žemės judinimo darbų metu.

Perkasoje 5 archeologiškai vertingų sluoksnių, radinių ar konstrukcijų nerasta.

Tyrimų metu surastos 72 žiestos keramikos šukės (16 jų inventorinta), plokštinio koklio fragmentas ir Zigmanto Vazos 1623 m. (?) šilingas (3 pav.). Visi radiniai datuojami XVII–XVIII a. Jie perduoti LNM.

Pilaitės dvaro sodybos teritorijoje esančiame sklype archeologiškai vertingas sluoksnis yra susiformavęs tik numatomų žemės judinimo darbų vykdymo PV dalyje, ne mažesniame kaip 30–80 cm gylyje. Sluoksnis neintensyvus, su negausiais XVII–XVIII a. radiniais. Didžioji dalis tirtų plotų, kaip ir visa sklypo R dalis bei į R nuo sklypo einanti teritorija yra perkasta, joje nėra jokių archeologiškai vertingų struktūrų, sluoksnių ar radinių.

The Pilaitė Manor Complex

In 2016, five various-sized trenches (a total of 90 m^2) were excavated in the E part of the grounds of the Pilaitė Manor complex (city of Vilnius) (Fig. 1). An archaeologically valuable

2 pav. Perkasoje 2 surastas koklis. M. Daubaro nuotr.

Fig. 2. The stove tile found in trench 2.

3 pav. Perkasoje 4 surastas Zigmanto Vazos 1623 m. (?) šilingas. M. Daubaro nuotr.

Fig. 3. The Sigismund III Vasa 1623(?) shilling found in trench 4.

layer on a plot there had formed at a depth of at least 30–80 cm only in the SW part (trenches 1-3) of the area foreseen for earthwork. The layer was sparse with small quantities of 17th–18th-century finds (pottery, a stove tile fragment (Fig. 2), and a coin (Fig. 3).

Linas Girlevičius

Tyrimai Aradninkų dvarvietėje

Aradninkų dvarvietė yra Veisiejo ežero pusiasalyje (Lazdijų r., Kučiūnų sen.), čia esančioje kalvoje ir jos šlaituose. Vietinių gyventojų

teigimu, kalva ilgą laiką buvo ariama, dabar apaugusi mišriu mišku. Dvarvietė aptikta 1962 m. Prano Kulikausko vadovaujamai ekspedicijai žvalgant Paveisininkų piliakalnio apylinkes. „Senoji dvarvietė su koklių liekanomis“ ir netoliese buvęs vienalaikis kapinynas, veikiausiai esantis į PV nuo dvarvietės, tuo metu ir tyrinėti. Labai aukštoje gražioje vietoje tirti 2 plotai. Plotas 1 buvo 20 m ilgio ir 2 m pločio, plotas 2 – 10 m ilgio, 2 m pločio. Tirtose vietose rasti akmenų pamatai. Taip pat aptikta 330 vienetų koklių ir vėlyvų (dvarvietės laikotarpio) puodų šukių. Išsami dvarvietės tyrimų ataskaita nebuvo parašyta, išliko kelių fotonuotraukų negatyvai ir brėžinys, tiksli tirtųjų vietų lokalizacija nežinoma. 2001 m. dvarvietę žvalgė archeologai Eugenijus Ivanauskas ir Gytis Grižas. Jos centrinėje dalyje ant keliuko rastas XVII a. žalvarinis žiedas. Aradninkų dvarvietė datuota XVI–XVIII a., nustatytos saugomos teritorijos ribos. Anksčiau ji buvo Zapsės upės dešiniajame krante, prie šios į Veisiejo ežerą įtekančios upės žiočių. 1962 m. pastačius Kapčiamiesčio hidroelektrinę, 1,6 m buvo pakeltas vandens lygis Veisiejo ežere ir Zapsės žiotys virto ežero įlanka.

Netoli Aradninkų dvarvietės esama ir kitų archeologijos objektų. Veisiejo ežero pusiasalio, kuriame yra ir Aradninkų dvarvietė, R gale yra Aradninkų, Zapsės senovės gyvenvietė (datuojama neolito pabaiga – bronzos amžiumi), į R nuo jos – neolitu, I tūkstm. I puse datuojama Paveisininkų senovės gyvenvietė, esanti Veisiejo ežero saloje, o R ežero krante – Paveisininkų piliakalnis su gyvenviete. Į Š nuo dvarvietės teritorijos, kitapus buvusių Zapsės upės žiočių yra dvi saugomos teritorijos, kurių ribos beveik sutampa. Tai neolitinė Paveisiejų, Zapsės senovės gyvenvietė ir geležies amžiaus (IV–V a.) Paveisiejų, Zapsės kapinynas.

2016 m. žvalgomieji tyrimai atlikti Aradninkų dvarvietės teritorijoje esančiame dideliame (apie 2,5 ha) bei mažesniame (apie 0,7 ha) sklype, esančiame vizualinėje apsaugos zonoje (1 pav.). Tyrimai atlikti numatomo užstatymo

1 pav. Situacijos planas: 1 – tirtųjų sklypų ribos; 2 – žvalgymo georadaru teritorija; 3 – tirti šurfai. L. Girlevičiaus brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – boundaries of the excavated areas; 2 – area surveyed with georadar; 3 – excavated test pits.

ir planuojamo įrengti keliuko vietose. Žvalgomųjų tyrimų metu tirta 16 2x1 m (3), 2x2 m (12) ir 3x2 m (1) dydžio šurfų (bendras 60 m^2 plotas). Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis tirtose vietose yra nuo 25 cm iki 1,7 m storio. Jis datuotas XVI–XX a., tačiau šurfe 13 aptikta ir V a. datuojamų ar net ankstesnių į įžemį įgilintų objektų (2 pav.).

Žvalgomųjų tyrimų metu nustatyta, kad archeologijos požiūriu vertingas kultūrinis sluoksnis yra išplitęs ir vizualinėje apsaugos zonoje esančiame tirtame sklype. Čia šurfuose 1 ir 2 aptikta dvarvietės kultūrinio sluoksnio ir archeologinių radinių – XVI–XVIII a. datuojamos buitinės keramikos fragmentų.

Aradninkų dvarvietės teritorijoje esančios kalvos viršutinėje dalyje atlikti žvalgymai georadaru ir žvalgomieji tyrimai. Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis čia stipriai apardytas ariant. Šurfe 10 aptikta XVII a. pastato liekanų: virš žemės paviršiaus išlindusių pastato sienos pamatų liekanų, iš moliu rištų riedulių statyto krosnies pagrindo liekanų ir grindų iš degto molio plytų su braukomis fragmentas (3 pav.). Šurfe 16 aptikta XVII a. ūkinė duobė, keramikos fragmentų. Kituose kalvos viršūnėje tirtuose šurfuose surasta nedaug radinių, fiksuoti į įžemį įgilinti objektai, o buvusio užstatymo liekanų neaptikta. Nustatyta, kad įrengiant dvarvietę teritorija buvo paveikta ugnies – virš įžemio fiksuotas degėsių sluoksnis. 1962 m. dvarvietėje atliktų tyrimų vietų lokalizuoti nepavyko.

Dvarvietės teritorijos Š dalyje, planuojamo įrengti keliuko vietoje tirtame šurfe 13 aptikta grublėtosios keramikos šukė, o į įžemį įgilintame objekte – V a. datuojamo briaunuoto puodo, puošto gnaibytu ornamentu, fragmentas. Tai rodo, kad šioje prie Zapsės upės žiočių esančioje dvarvietės dalyje gyventa jau gerokai ankstesniu laikotarpiu.

2 pav. Šurfe 13 į įžemį įgilintame objekte 1 aptikta V a. indo šukė. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 2. The 5th-century potsherd discovered in feature 1, which is in natural soil in test pit 13.

3 pav. Šurfe 10 atkastos pastato liekanos ir smėlio įžemis. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 3. The building remains and natural sand unearthed in test pit 10.

The Investigation at the Aradninkai Manor Site

The 16th–18th-century Aradninkai Manor site (Lazdijai District) in South Lithuania is surrounded by beautiful Lake Veisiejis and smaller Lake Aradninkai. It was discovered during ploughing in 1962. No buildings have survived at the manor site; the site now consists of private plots and the hill on which the buildings stood is now forested. 16 test pits (60 m^2) were excavated at future construction sites (Fig. 1) and it was determined that the cultural layer extends beyond the protected territory. The

remains of a 17th-century building (Fig. 2) and a small quantity of 16th–18th-century finds were discovered on top of the hill. A 5th-century vessel fragment (Fig. 3) was found in a storage pit at the hill's N foot.

Daiva Jazbutytė

Palangos dvarvietė Grafų Tiškevičių alėjoje

2016 m. rekonstruojamoje Grafų Tiškevičių alėjoje atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai. Iš viso 2016 m. tirtas 3097 m² plotas, iš jų žvalgymai vykdyti 1325 m² plote, o detalieji tyrimai atlikti 1772 m² plote. Netirtas maždaug 627 m² plotas po ties Grafų Tiškevičių alėja esančiais medžiais (1 pav.).

XVI–XVII a. istoriniai rašytiniai šaltiniai apie Palangą yra labai fragmentiški, o pats ankstyviausias Palangos planas datuojamas 1779–1791 m. Šiame plane dabartinio Palangos kurhauzo aplinkoje yra pažymėtos kapinės, kurios iš čia iškeltos apie 1824 m. A. Miškinio nuomone, XVI–XVIII a. Palangos svarbiausia centrinė dalis yra buvusi į Š nuo Rąžės upės, kur nurodoma bažnyčia, iškala bei prie miestelio, arčiau jūros buvusi dvaro sodybos vieta (Miškinis A., *Vakarų Lietuvos miestai ir miesteliai*, II knyga, V., 2007, p. 22–30). Iš rašytinių šaltinių žinoma, kad Palangos dvaro sodybą XVII a. pradžioje pradėjo užpustyti smėlis ir 1639 m. ji buvo perkelta į Bertulaičius.

Informatyviausi ankstesnių metų tyrimai atlikti 2013 (S. Aleksandravičius) ir 2014–2015 m. (R. Šmigelskas). Jų metu po smėlio supustymais fiksuotas išlikęs XVI–XVII a. pabaigos kultūrinis sluoksnis. 2014 m. dabartinės Palangos koncertų salės vietoje (R. Šmigelskas) po pustytu smėliu aptiktas XVI a. II puse datuojamas rentinis pastatas su gausia archeologine medžiaga. Iškelta prielaida, kad tyrimų metu lokalizuota jei ne XVI a. II pusės Palangos dvarvietė, tai bent jau sodyba, priklausiusi aukštesnio statuso žmogui (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 354–357).

2016 m. Grafų Tiškevičių alėjos P dalyje, į P nuo J. Simpsono gatvės bei Grafų Tiškevičių alėjos sankryžos atlikti žvalgomieji tyrimai bei žvalgymai tiesiant inžinerines komunikacijas. Fiksuoti pustyto (eolinio) smėlio sluoksniai, po kuriais vidutiniškai 2,1–2,3 m gylyje fiksuotas 20–30 cm storio durpingos žemės sluoksnis (buvęs paviršius). Ties J. Simpsono gatve šis paviršius yra klotų lietaus nuotekų tinklų projektinio gylio lygyje, o ties Kęstučio gatve – apie 40 cm žemiau projektinio lygmens (fiksuotas kastais zondais bei kalamuoju grąžtu). Antropogeninės veiklos pėdsakų neaptikta. Į Š nuo J. Simpsono gatvės bei Grafų Tiškevičių alėjos sankryžos suprojektuotų lietaus nuotekų bei elektros kabelio trasų vietoje atlikti detalieji tyrimai (perkasos 1–3) bei žvalgymai. Jų metu XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis aptiktas skirtingame gylyje po pustyto smėlio klodu. Priešais Palangos koncertų salę (alėjos Š dalis) jis yra 0,6–1,1 m, o ties J. Simpsono gatvės bei Grafų Tiškevičių alėjos sankryža – vidutiniškai 2,2–2,3 m gylyje. Užpustytame sluoksnyje aptikta XVI–XVII a. archeologinių radinių: buitinės ir statybinės keramikos šukių bei į įžemį įgilintų struktūrų: stulpaviečių, ūkinių duobių. Vėliau perkasų 1–3 aplinkoje bei alėjos atkarpoje iki Vytauto gatvės (ties Palangos kurhauzu) atlikti žvalgymai nukasant paviršinį gruntą. Priešais Palangos koncertų salę esančioje alėjos dalyje užpustytas XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis nepasiektas. Jis liko netirtas. Alėjos dalyje priešais Palangos kurhauzą po buvusios gatvės dangomis fiksuotas rusvos spalvos smėlis – įžemis, sietinas su ledyninio Baltijos ežero krantu.